

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/149533,Zmarl-Jozef-Nyka-Szpis-1924-2021.html>
04.05.2024, 21:42

Zmarł Józef Nyka „Szpis” (1924-2021)

Wieczorem 4 września 2021 r. zmarł w Warszawie jeden z ostatnich żołnierzy 1. Pułku Strzelców Podhalańskich AK, Józef Nyka „Szpis”.

Zmobilizowany do partyzantki z placówki AK w Czarnym Dunajcu, zasilił w sierpniu 1944 r. gorceński oddział kpt. Juliana Zapały „Lamparta”, który niebawem przekształcony został w IV batalion 1. PSP AK. W jego szeregach Józef Nyka wziął udział m.in. w akcjach na stację kolejową w Lasku koło Nowego Targu i placówkę niemieckiej straży celno-granicznej w Harkłowej, „bitwie ochotnickiej” oraz zimowym rajdzie patrolu pchor. Kazimierza Karge „Białego” w Tatry.

Armię Krajową Józef Nyka opuszczał w styczniu 1945 r. w stopniu starszego strzelca, odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi z Mieczami. Po powrocie do rodzinnej Wielkopolski ponownie zaangażował się w działalność konspiracyjną w ramach Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj. Broń złożył dopiero po ogłoszeniu amnestii w drugiej połowie 1945 r.

W późniejszych latach był znanym taternikiem i alpinistą, dziennikarzem, autorem przewodników po Tatrach, Pieninach i Gorcach. W ostatnich dwudziestu latach zaangażował się w przywracanie pamięci o historii 1. PSP AK, bezkompromisowo rozprawiał się z narosłymi przez dekady mitami, dzielił się też z młodym pokoleniem wspomnieniami oraz bogatymi zbiorami zdjęć i listów.

Cześć Jego pamięci!

Józef Nyka „Szpis” zimą 1944 r. Fot. ze zbiorów Józefa Nyki